

Izhaja
vsak drugi in četrti
četrtak v mesecu.

Naročnina
stane
80 kr. na leto.

Posamezne številke
se dobivajo po 5 kr.

GLASNIK

Naročnino in dopise
pošiljajte uredništvu
»Glasnika«
Poljanska cesta 58.

Oglasila
delavcev, ki nimajo
dela, ali delo-
dajavcev, ki iščejo
delavcev, se vspreje-
majo zastonj!

Krščanski delavci, združite se!

Štev. 21.

V Ljubljani, 12. septembra 1895.

Letnik I.

Baklja v socijalistično gnjezdo.

Kakšni so socijalni demokratje, najbolj spričujejo njihova dejanja. Zato kar brez opomb na tem mestu seznanjamo svoje bralce z nekaterimi dogodki iz zadnjega časa.

Od dne 14. do 17. avgusta je bila v Esenu na Nemškem porotna obravnava proti 6 socijalnim demokratom zavoljo krive prisega. Zatožba je zelo zanimiva, ker nam kaže, da so nemški socijalni demokratje zvesti bratci naših, recimo kar naravnost: tudi ljubljanskih socijalistov.

Dne 3. febr. t. l. je imelo krščansko premogokopsko društvo v Bavkovi javen shod. Pridrli so vmes tudi socijalni demokratje, mej njimi neki Šreder iz Dortmundu. Socijalisti so mej shodom jeli rujoveti in kričati, da je bilo groza. Nastal je prepir in pretep, da je moral navzoči žandar miriti. Kričače so srečno spravili iz zborovavne dvorane, samo Šreder ni hotel iti, marveč se je še pri vratih kregal in razsajal, kakor zna samo pristen soc. demokrat. Socijalisti so v svojih časopisih zagnali po tem shodu velik hrup in njihova »Zeitung deutscher Berg- und Hüttenarbeiter« je pisala proti žandarju, da je Šrederja zgrabil in ga na tla podrl, dasi je bil popolnoma nedolžen. Urednika Minterja je vsled tega tožil državni pravdnik. Dne 11. in 27. junija je bila o ti stvari obravnava. Mnogo prič se je izjavilo, da Šrederju žandar ni ničesar storil. Socijalistične priče so pa pod prisego pričale, da je žandar Šrederja dvakrat sunil.

Državni pravdnik je tožil 6 socijalistov zavoljo krive prisega. Socijalni demokratje so izprevideli, da jim ne kaže posebno dobro, ker je obravnava jasno pokazala, da so v svojih pričevanjih trdili neresnico. Zato so se jeli izgovarjati, da jih je predsednik s svojimi vprašanji zmotil, da so bili prvič pred sodiščem itd. Porotniki so jih pa vkljub temu dne 17. avgusta spoznali za krive in sodišče jih je obsodilo v ječo do 3½ let, 5 let na izgubo časti in nesposobnost za pričanje. Državni pravdnik je v svojem govoru povdarjal, kako samo krščanski delavci držé svetost prisega. Dejal je med drugim:

»Socijalni demokratje pravijo, da je vera zasebna stvar in nete sovraštvo

proti vsaki veri. Znano je, da socijalisti vsacega obsojenega sodruga primerjajo s Kristusom. — Če se pomisli, da socijalni demokratje pridigujejo brezverstvo in da je l. 1893 proglasil neki socijalno demokratični list, ki izhaja v esenski okolici, da je kriva prisega v korist kakega sodruga dovoljena, potem se to ne sme prezreti.«

Značilno je tudi, da so socijalisti malo pred porotno obravnavo signali skupaj 47 prič, o katerih prvi obravnavi (junija meseca) ni nobeden vedel in da je državni pravdnik pred porotniki izrekel prepričanje, da je teh prič zopet cela vrsta po krivem prisegla.

Dne 29. t. m. dopoldne je bila v Ljubljani pred porotniki sodna obravnava proti g. A. Kalanu, Jos. Gostinčarju in našemu uredniku Fr. Zillerju. Tožil je socijalni demokrat Grablovic, češ, da ga je Jos. Gostinčar s svojim poslanim, priobčenem v Slovincu in Glasniku, razžalil, ker ga je imenoval lažnika, dokler ne dokaže obrekljivih trditev, ki jih je po zanesljivem poročilu iz Zagorja govoril proti slov. katol. delavskemu društvu in nekaterim njegovim udom. Obravnava je trajala od 9 do 1½3. Grablovicev zastopnik dr. Hudnik je hotel na vsak način spraviti zatožence v kazen. Govoril je o krščanskih socijalistih zelo porogljivo in kmalu bi se mu bilo zareklo, da bi bil pristeval celo sebe med socijalne demokrate. Mi bi g. doktorja privoščili cenjenim »sodrugom« vzlasti zato, ker njegove besede niso imele nobenega vspeha. Zatoženca Gostinčar in Ziller in zagovornik dr. Šušteršič so jasno na podlagi obravnave sami dokazali, da Grabloviceva tožba ni upravičena. Porotniki so zato zatožence z dvetretjinsko večino oprostili in Grablovic je imel jedno smolo več.

Popoldne ravno tistega dne je bila pa obravnava proti Grabloviču, ki je sedel na zatožni klopi, s katere so pred vsem slovenskim svetom upravičeni vstali pred dobro uro od njega toženi naši možje. Tožil ga je predsednik slov. kat. delavskega društva, delovodja v tobačni tvornici, gosp. Ivan Trtnik, ker ga je bil vlansko leto v »Delavcu« nesramno napadel.

Obravnava je pokazala, da je bilo vse, kar je pisal Grablovic v »Delavcu« o predsedniku slov. katol. delavskega društva samo obrekovanje. Grablovic je zvelkel

nekaj socijalistov in socijalistinj iz tobačne tvornice za priče, toda ničesar mu niso mogli potrditi. Zato ni čuda, da so porotniki vkljub vsemu govorjenju dr. Hudnika, Grablovičevega zagovornika potrdili, da je kriv razžaljenja časti. Sodišče je nato obsodilo Grablovica s posebnim ozirom na njegovo revščino na tri tedne zapora. Pri obeh obravnavah je bil Grablovic obsojen tudi, da plača troške. Zastopnik g. Iv. Trtnika je bil dr. Ivan Šuštersič. Grablovic je torej jeden dan dvakrat pogorel pred sodiščem. Naj mu bo to lep nauk, da ne gre po krivici blatiti poštenih ljudij in naj se tudi bolj pazi, da bo govoril resnico o slov. katol. delavskem društvu in njegovih udih. Vsak pošten človek, ki je bil navzoč pri obravnavi, ali ki pozna razmere, je moral biti vesel, da se je pred sodiščem tako sijajno izkazala pravica. »Slov. Narod« je vendar porabil tudi to priliko, da je pokazal svoj srd nad organizacijo krščanskih delavcev. Najrjeje je, da se je lotil celo porotnikov in jim neposredno očital, da niso delali pravično, češ, da bi bil moral biti Grablovic pri drugi obravnavi osvobojen, ker so bili zjutraj od njega zatoženi oproščeni. To se pravi: Če je Grablovic po krivici hotel spraviti g. Kalana, Gostinčarja in Zillerja v luknjo, potem mu mora biti dovoljeno, da obrekuje g. Iv. Trtnika. Taka je modrost Narodove gospe!

Dné 31. avgusta in 1. septembra je bila dunajska socijalistinja Terezija Nečer v Ljubljani. O jednom shodu, pri katerem je govorila, poročamo na drugem mestu. Govorila je pa še poleg tega dvakrat in sicer najpreje v soboto, dné 31. avg. zvečer železničarjem in drugim ljubljanskim socijalnim demokratom na dvorišču Jautove gostilne na Resljevi cesti. Ta večer je bila posebno navdušena in z neko amaconsko vnemo je metala svoje puščice proti verskim naukom, proti duhovnikom in cerkvi. Opisavala je, kako sta si vera in znanost v vednem nasprotju in pri tem je pogrevala že sto in stokrat ovrženo laž o Galileju. »Dogma (verski nauk) in veda si stojita sovražno nasproti«, tako je vskliknila in kmalu potem pristavila: »Verovati se pravi nič vedeti.« Slovenski pregovor pravi: »Dolgi lasje, kratka pamet«, in prav to nam je prišlo na misel, ko smo slišali modrovanje »učene« (?) Terezije Nečer, ki namerava s par prepisanimi, naučenimi in že Bog ve kolikrat v shodih premletimi govori uničiti vero in posaditi Boga raz prestol. Zgodovina nas res uči, da so cerkvi nasprotne ženske besnele, bolj nego možaki, toda pripoveduje nam tudi, kako so sramotno propadle. Premalo te je, ljuba Terezija, za tvoje namene! — V nedeljo dné 1. sept. ob 8. uri zvečer je bil novega železničarskega društva shod v hotelu pri južnem kolodvoru. Dunajska Rezika je bila seveda zraven in z zelo hripavim glasom je povedala svoj tretji (in menda zadnji, kar jih zna) govor o razvoju človeške družbe. Kakor se iz semena razvije bilka, ki cvete, rodi in uvene, kakor drevo raste, dospelje do svojega vrhunca in propade, tako je tudi s posamnimi dobami človeške družbe. Vera trdi o vsem, da je vstvarjeno; znanost pravi, da se je razvilo samo iz sebe po natornih postavah. Mi se držimo znanosti, ker

je »bolj verjetna.« *) — Človek, ko se je razvil iz živali, je bil najpreje lovec in ko je izpoznal, da je bolje, če ima živino poleg sebe, da si jo zakolje, kadar mu drago, je postal pastir. Tu se je že začel boj med stanov: pastirji in lovci so si bili kmalu v laseh in naša Rezika je vse to tako živo dopovedovala, kakor bi bila tudi ona poleg in kakor bi se bila sama ravnokar izpremenila iz gorilke v lovko in potem v pastirko. Natančno je tudi povedala, kako so nastali duhovniki. Ljudje so namreč po njenem pripovedovanju iz strahu jeli častiti solnce, zvezde, dež, nebes itd. in da bi se bili prikupili tem neznanim močem, so jim jeli klati svoja jagnjeta in svoje voliče v čast. Tu so pa najedenkrat nastopili zviti ljudje in so jim rekli: »Veste kaj, čemu se boste vi mučili s tem, dajte nam to opravilo, da bomo namestu vas žrtvovali in z zaklanimi živalimi tolažili bogove.« Tako so nastali duhovniki, ki so složno živeli in niso nič delali. Blagohotno je vsega večja Rezi pri ti priliki naredila dovtip »o debelih trebuhih«. V ti vrsti je šlo njeno pripovedovanje lepo dalje, dokler ni prišla do današnjih dnij, ko liberalizem in kapitalizem čakata, kedaj ju bo premagala socijalna demokracija. Vse je povedala, samo to je pozabila, koliko dobivajo ljudje in judinje zato, da krošnjarijo s takimi praznimi lažnjivimi in ostudnimi čenčami po svetu.

V kazini je bil »javen shod«; tam je rekla, da socijalisti niso proti veri, marveč samo proti duhovstvu in cerkvi, med svojimi, kjer se ni bilo bati nasprotovanja, je pa govorila drugače.

To dogodke iz ravnó minolih dnij podajemo svojim bravcem v premislek; socijalnim demokratom pa svetujemo, naj poiščejo vse psovke iz »Delavca« in drugih socijalno-demokratskih listov in naj po svoji vesti izreko, kedo zasluži te psovke, mi, — ali kedo drugi.

*) Učena Rezi je rabila besedo »wahrscheinlicher«. Kakšna je taka znanost, ki ne podaja gotovih in dokazanih stvari in ki je samo verjetna, to védi sam Kljukec in — ona. Takih neumnostij bi si pač železničarji ne smeli pustiti tveziti v glavo.

Naša organizacija.

Slov. kat. del. društvo je priredilo 25. m. m. ljudski shod, kateri je bil mnogobrojno obiskan. Zborovalcev je bilo do 700. Socijalna demokracija je poslala celi svoj štab na shod. V imenu odbora otvori shod Gostinčar ob 10 uri, pozdravi navzoče in prosi, naj si izvolijo predsednika, njega namestnika in dva zapisnikarja. Prvi je bil predlagan društveni podpredsednik Pelc, od socijalnih demokratov Brozovič; izvoljen je bil Pelc z veliko večino, njega namestnikom Breskvar, zapisnikarjema Gostinčar in Ziller. Prvi govornik Gostinčar opisuje v jedrnatih besedah grozno nesrečo, ki je zadela Ljubljano velikonočno noč. Pojasnuje, kako hudo je bilo že pred potresom za stanovanja, kaj pa še sedaj, ko je toliko hiš porušenih? Gospodarji, kateri imajo še stanovanja, jih strahovito dražé. Navede nekaj

slučajev, ki kažejo, da so za polovico dražja stanovanja ko preje. Primerja nizko plačo delavcev in draga stanovanja, ko mora delavec skoro polovico svojega zaslužka dati za slabo stanovanje in mu le polovica ostane za družino. Koliko bodo morali sedaj delavci nenaravnostnega davka več plačevati pri stanarini, pri tem ko dobé gospodarji podporo, brezobrestno posojilo, od strank povrnjeno vso škodo. Priporoča, naj bi se ustanovila delavska društva za zidanje hiš, pozivlje mestni magistrat, visoko deželno vlado in državo, naj storita potrebne korake, da se pomaga delavcem. Za tem predlaga dve resoluciji, ki sta bili obe sprejeti. Drugi govornik soc. dem. Železnik priporoča, naj združeno postopata obe stranki v korist delavstva. Tretji govornik dr. Krek pojasnuje indirektni davek, katerega moramo plačevati pri stanarini. Razlaga, kdo je zakrivil dandanašnji nered pri stanovanjih: prvič so krivi delodajalci, ker so spravili veliko delavcev skupaj in niso skrbeli za poštena in primerna stanovanja, drugič so krive občine in dežele, katere niso skrbele za svoje prebivavce in dober stavbinski red. Delavske hiše ne smejo biti vse na kupu, kjer se ločijo delavci od drugih ljudij in postanejo tuji in sovražni do drugih; hiše bi ne smele biti višje, kot v dva nadstropja; prostor bi morala imeti vsaka hiša pred ali za hišo, kjer bi se otroci poigravali ali se bolnik lahko prezračil in malo ogrel na toplem solncu; na vse to bi se moral ozirati stavbinski red. Nadalje bi morala država skrbeti za ceni kredit delavskim stavbnim društvom, da bi si mogli postaviti svoje lastne domove; zahtevati se mora, da bi dal magistrat vsa stanovanja preiskati, ker tudi v Ljubljani je veliko takih lukenj, kjer bi ne smeli bivati ljudje. Več vzgledov iz raznih mest pové v pojasnilo. Govor je bil z navdušenjem vsprejet. Resoluciji sta se jednoglasno vsprejeli. Pri drugi točki dnevnega reda o položaju delavcev omenja Gostinčar Marksa in Engelsa in pojasnuje razloček med soc. demokrati in kršč. socijalisti. Posebno značilen je nauk velikega socijalističnega voditelja Engelsa, da ni nič stalnega, da se vse godi po naravnih zakonih in da nad naravnim zakonom ni višje moči. Tega kratkovidneži ne vidijo, da je moral biti jeden, ki je vstvaril tudi naravo in ji odločil njene moči in meje. Tu je glavni razloček med nami, ker mi pripoznavamo Boga, vi ga pa zametujete in tajite. Kdor ne časti svojega Boga in ne spoštuje svoje matere in njenih naukov, svoje domovine in svojega rodu, takemu slovenski delavci ne bodo nikdar verjeli, da je njihov resničen prijatelj. Iz vaših časopisov se vidi, kako zaničujete najdražje svetinje slovenskega naroda in blatite možé, ki so največ storili za nižje ljudstvo. (Gromoviti živijo in ploskanje). Jakopič pojasnuje, kako mora ubogi delavec prositi in prositi nekaterega zdravnika, da pride obiskat bolnega delavca; rajše mu daje zdravila, ne da bi ga videl. Delavec mora često zapustiti svojo nepre-skrbljeno družino in se vleči v prezgodnji grob. Temu je krivo tudi to, da ni delo dovolj plačano, ker mora dandanes delavec prodajati svoje moči veliko pod ceno velikemu kapitalu. Stradati mora in stanovati v nabasanih in vlažnih luknjah, kar tudi pomaga do raznih boleznij.

Zavarovanje za starost je neizogibno potrebno; ko bi država le tisto dala v podporo zavarovanja za starost, kar vsako leto odgon ali šub velja, tedaj bi bilo že davno olajšano najgrenkejšo delavčevu življenje na starost. Glede političnih pravic, zlasti glede volivne pravice moremo malo upati od sedanjih političnih strank, ker večina je v službi kapitalistov. Soc. dem. Brozovič opisuje staro pravljico o kršč. soc. Lihtenštajnu, kako dela s svojimi delavci, dasi jih nič nima. Govori o volivni pravici, da bi jo morali imeti vsi od 20. leta dalje; kateri so godni za puško, naj bodo še za politične pravice. Soc. dem. Kramaršič govori o volivni pravici in o delavnem času. Koliko škoduje predolgo delo delavčevemu zdravju! Potem se zaletava tudi v cerkveno premoženje in pove celo statistiko cerkvenega premoženja na Avstrijskem. Na zahtevo poslušalcev je imenoval še nekatere bogate jude, pa teh ni vedel dosti, ker mu niso toliko na potu kakor pa cerkev, če ravno imajo v rokah cel svet in ima posameznik med njimi več, kakor pa vse cerkve skupaj. Pravi, kako slabo plačuje delavce cerkev, ker je bral v Arbajter-cajtungi, da ima neki grobar na Dolenjem Astrijskem na leto 60 gl. plačila. Soc. dem. tov. Bizjak povdarja, da so vsega krivi le delodajalci, ker ne plačujejo dovolj svojih delavcev in skrbijo le za svoj žep. O sebi zatrjuje jako čudno, da ne pripada k nobeni stranki in je vendar soc. dem. (Op. vred. Mogoče sta že tudi v Ljubljani dve stranki soc. dem. kakor v Celovcu ali na Dunaju in drugod.) Med tem govorom je poldne zazvonilo in zbrani so molili angelovo česčenje, le več soc. dem. je ostalo pokritih. G. Plečnik jim nato pokaže njihove laži, češ, da so res tudi oni kristjani, kakor so preje povdarjali. S tem, da se pri molitvi niso odkrili, so žalili verski čut svojih tovarišev. Pri vsaki priliki povdarjajo, da jim je vse jedno, ali je njihov tovariš pogan ali jud, še tistega ne spoštujejo, kar jih je lastna mati učila. Lažljivo je očitanje, da cerkev ni za delavstvo nič storila v dva tisoč letih, ko je vendar le cerkev odpravila pagansko suženjstvo in bo tudi jedino ona odpravila sedanje novo suženjstvo. Ko ovrže še nekatere Engelsove nauke, so se navzoči soc. demokrati tako razdražili, da so jeze pihali. Socijalni demokrat Kordelič govori nato o slovenskih strankah, narodni in klerikalni, češ, nobena nič ne stori za delavstvo in klerikalna le slepi delavce v svoje namene. Gostinčar zavrača očitanje o grobokopu in njegovi plači: v Arbeiter-zeitungi je bil kmalu popravek, da ni bil tisti delavec cerkven, ampak občinsk in da dotična cerkev nima pri pokopališču nič opraviti. Ako je govorniku kaj do resnice, bi bil moral tudi to povedati. Predgovornika krepko zavrne: Mi ne pripadamo nobeni starih strank. Zato ne moremo, če se poslanci ne brigajo za nas, ker oni niso delavski zastopniki. Na druge se nam ni zanašati, kot edino le na lastne zastopnike, ker le ti bodo zavezani delovati v našo lastno korist. Krivično je napadanje na nas zaradi grehov družih. Zatem se oglasi še soc. dem. Kröbl in opisuje žalostne dogodke v Karvinu lanskega leta. Poleg tega pa zabavlja proti shodu, češ, da bi bil moral vladni zastopnik poseči vmes, ker govorniki niso vzdržali dnev-

nega reda. Seve socijalisti naj bi smeli grditi in blatiti vse, kar nam je svetega; če se pa mi odzovemo v obrambo resnice, potem pa kličejo soc. dem. policijo na pomoč. — Ob 1/4 na 2 zaključil predsednik shod z živijo-klici na presvitlega cesarja in papeža Leona XIII. Pri tem se je zopet pokazala soc. demokracija v pravi luči. Ko so možje klicali odkriti živijo cesarju in papežu, so ostali socijalisti pokriti in tihi. Shod se je vršil dostojno in častno za nas, le za soc. dem. je bil precej kisel, ker se jim ni posrečila njihova nakana in so se pokazali precej jasno v svoji rudeči barvi.

Slov. katol. del. društvo je izdalo v 29., 30. in 31. tednu 90 gld. 50 kr. za podporo svojim obolelim članom. — Neimenovan g. dobrotnik je daroval za društvene namene 5 gold. kot dobljeno stavo. Bog plačaj stotero!

Iz Zagorja. Dovolite g. urednik, da tudi jaz nekoliko spregovorim v našem poštenem listu Glasniku, katerega vsi radi prebiramo. Tudi socijaldemokrati so se z njim že precej sprijaznili in ga že z veseljem pregledujejo, ker ima podučne stvari, kakor sami trdijo, četudi jim je njih učiteljček za žive in mrtve večkrat prepovedoval. Nasprotno pa čez Delavca prav močno zabavljajo in sami pravijo, da jih je sram, da je njihov list tako podivjal. Torej »Delavec« le tako naprej! Ne rečem, da bi vsi naši socijaldemokrati tako mislili in govorili, precej pa jih je. Ravno vsled tega bodite prepričani g. urednik (in vsi, ki boste to brali, da se bodo uresničile besede tukajšnjega glavnega soc. dem. agenta, da »čez jedno leto ne bode v Zagorji nič več socijaldemokratov.« Saj drugače tudi ni mogoče! »Laž ima kratke noge«, pravi star pregovor. Noge pa, na katerih stoji rogovila Delavec (njegovi sotrudniki in somisljeniki) so tri lažnjive, jedna pa le nekoliko resnična! Da je to istina, naštejemo nekoliko domačih dokazov, v kolikor se tičejo naših delavskih razmer. V zadnjem Delavcu sem bral to-le hinavsko in neumno vprašanje: »Zakaj vendar niste (kršč. socijalisti namreč) v 2000 letih izboljšali položaj delavcev in trpečega ljudstva, ko ste imeli v srednjem veku največjo moč in največji vpliv na zakonodajo.« Mi pa vprašamo: Zakaj pa nam vi ne izboljšate našega položaja, ker imate, kakor trdite vedno, na milijone in milijone somisljenikov, v svoji organizaciji pa nepremagljivo moč? Zakaj vi obetate nam zagorskim delavcem, da pridejo pravice, za katere se potegujete, še le čez 100 let? Ali bodo tiste pravice nam kaj koristile? Vprašamo vas: »Zakaj ste vi s svojim hujskanjem delavski položaj mnogih trboveljskih in zagorskih delavcev še celo poslabšali? In to tako močno, da so prišli nekateri ob delo, ker so bili odstavljani, drugi ob grede, nekateri ob plačilo za stanovanje, kar bi se nikoli ne zgodilo, ko bi vas zviti in plačeni hujškačev ne bi bilo k nam; kajti samo vi ste ščuvali delavce k upornosti in rogoviljenju proti predstojnikom.

Toliko ste nam vi ljubljanski krivi preroki izboljšali naš položaj! Še več! Poskrbeli ste zlasti, da ste nam s svojimi sladkimi obljubami olajšali že itak slabotne mošnjčke za kakih 4000 gld., o katerih pa ni

ne duha ne sluha. Zadnji Delavec pač pravi, da so zapisani v knjigah pri »napredno-izobraževalnem in pravovarstvenem društvu«; ali mi bi radi vedeli, koliko je »zapisano« pa tudi, koliko je v gotovini. Dokler nam tega ne poveste, homo popolno opravičeni misliti, kakor je neki hudomušnez pripomnil, da imate denar naših delavcev za muzikontarja ob torkih pri št. 1, na Križevniškem trgu. Da niste nikoli nič zapisavali, to nam povejo vaši tukajšnji pristaši, kateri ne bodo vedno zadovoljni z zlatimi gradovi v zraku, ampak bodo tudi zahtevali in morebiti v kratkem času, da jim pokažete pravice in druge dobrote, katere ste jim pridobili. Pa saj jim nimate ničesar pokazati, razven par sodnijskih listin, v katerih se gre za vplačano udnino, ki je zginila kakor kafra.

Ko to pišem, sem dobil zadnjo številko »Delavca.«

Sedaj še-le vemo, kje smo zagorski in trboveljski delavci, ki nismo sli na limance socijal-demokratom. Sedaj smo vas pa natanko spoznali, kaki »tički« ste. Pa veste po čem posebno? Ravno po vašem ljubljencu »Delavcu«, v katerem ste priobčili »proračun splošnega delavskega naprednoizobraževalnega in pravovarstvenega društva v Ljubljani od 6. januarja 1895, do 15. julija 1895.« Dne 16. januarja 1895 ste imeli v izobraževalnem skladu 2409 gld., v pravovarstvenem skladu 20862 gld. skupaj torej 33271 gld. — Kje so pa zagorskih in trboveljskih delavcev tisočaki, katere so plačevali za udnino? Če bi vi dali 1000 gld. podpore v Zagorji in Trbovljah, kar je pa niste, ostati bi moralo lepih okroglih 300 gld. Kje pa so? Ne jeste jih menda ne?! Ni čuda, da ste tako dolgo odlašali z računi! Dolgo časa vas nismo mogli natanko spoznati, a sedaj smo vas hvala Bogu. Če še tako pišete in še tako govorite, da hočete izboljšati delavski položaj, vam ne verujemo že zaradi vaših računov.

Kaj in koliko nam socijaldemokrati privoščite, brali smo v zadnjem Delavcu v teh besedah: »Poznamo več gospodov v črnih suknjah, ki so skorej znoreli, ko so našli mrtvo ležeči denar, za katerega niso vedeli in kateri je bil že davno neveljaven. Bi ne bilo bolje, ako bi bili tisti denar med reveže razdelili, in s tem pokazali, da ste pravi nasledniki Kristusovi.« Najpreje bi pač rad vedel, kje so tisti gospodje. Potem pa pravim: Kristus ni delil neveljavnega denarja, ampak veljavnega. Tudi mi delavci ne maramo, da bi nam delil kedo, če tudi »gospod v črni suknji«, »že davno neveljaven denar.« Tega prepuščamo vsega vam ljubljanskim socijal-demokratičnim agentom, da ga spravite in zapišete k 4 zagorskim tisočakom v »napredno-izobraževalne in pravovarstvene knjige.«

Kako lepega in nedolžnega se dela Delavec, vidimo v naslednjih vrstah: »Mi še nikdar nismo nikogar silili v štrajk, še svarimo vsako stroko delavcev pred štrajkom, ker je to orožje z dvojno ojštrino, ki lahko, ako se v nepravem času rabi, vseka delavcem težke rane.« Torej vi ne silite v štrajk?? Grdi lažnjivci! Ali mislite, da smo mi zagorski delavci tako kratkega

spomina, da ne bi vedeli, kedo je tako hujskal pri 2. in 3. štrajku?

Dobro še vemo, kedo je takrat tako sladko in prilizneno govoril: »Sedaj je ura, sedaj udarite!«. Ali ste vi to že vse pozabili? Da štrajk v nepravem času vseka delavcu težke rane, o tem pa lahko kaj poizveste tudi pri naših delavcih.

Čudno se mi zdi le to, da treznomisleči delavci, katerim so te stvari dobro znane, take debele laži požirajo, katere jim podaja potuhneni Delavec? Čudno se mi tudi zdi, zakaj se vedno sklicujejo na Kristusa, katerega nočejo moliti, kar so pokazali pri zadnjem javnem shodu v Ljubljani, in kateri jim je veliko nižje kakor Mohamed??

Čudno in nerazumljivo se mi tudi zdi, kako da se dajo naši sicer še poštenj in prebrisani premogarji in drugi delavci takim ljudem za nos voditi in podučevati. Prihodnjič kaj več.

Prijateljema v spomin! Katoliška delavska družba v Idriji je izgubila zadnji čas dva moža, ki sta jo krepko podpirala, odkar je bila družba ustanovljena. Jamskega načelnika Jakoba Likarja je izvolila pred dvema letoma občina za prvega načelnikovega namestnika. Lahko smo mu to častno mesto zaupali, saj je bil moč, trden, značajan, ki ga zbadanje in nasprotovanje ni oplasil, lahko smo mu zaupali to častno mesto, ker ga je Bog z lepimi zmoglostmi obdaroval. V zasebnem občevanju je bil rajnik blag, miren, prijazen — zato je imel obilo prijateljev. Kakor je bil pa tu tih, tako se je nasprotno, kadar je javno nastopil, razvnel. Katoliška družba je izgubila z rajnikom izbornega govornika. Glas in jezik je imel v popolni oblasti. Znal pa je tudi zastaviti besedo. Odbijal je pač napade nasprotnikov na družbo, pogumno odbijal, a napadal v svojih besedah sam ni nikdar nikoga. — Katoliška družba je izgubila z rajnikom izbornega načelnika. Zakaj bi nas torej ne bilo zbolelo, ko je 16. avgusta zavihrala iz prostorov katol. družbe črna zastava? Počivaj v miru dragi naš prijatelj!

Dne 1. septembra smo se družabniki poslavljali že od drugega odbornika. Častitega našega knjižničarja g. L. Picigasa so pozvali na Dunaj v Terezijanišče za prefekta. Obilo se je trudil g. prefekt, da je bila družba ustanovljena. Dve leti je branil družbo javno in zasebno. Dve leti je podajal družabnikom zdrave dušne hrane, deloč jim knjige, dve leti se trudil, da bi namnožil število knjig kar najbolj. Zato smo ga ljubili. Kako je bil družabnikom drag, videti je bilo na zabavnem večeru 1. septembra. Polni so bili vsi prostori pri g. županu Didiču. Dasi ni bilo nikakih posebnih priprav, vendar je bil večer tako zabaven, da je skominalo še nečlane zunaj ter so nam hoteli motiti veselje. Prifrčal je namreč skozi okno k nam poseben gost v podobi kamena. Kako težko sedaj pogrešamo moža, kakor je bil bivši gospod knjižničar, ko rabijo nasprotniki tako podla sredstva. Da se pač res kmalu zopet vidimo!

Iz Trbovelj. Bil sem 7. t. m. v Zagorji. Ogle doval sem tudi novi dom kat. delavske družbe zagorske. Blagroval sem tamošnje delavce, da dobe v kratkem

tako lepo in prikladno društveno dvorano, med tem, ko se pri nas malo brigajo za nas tisti, kateri imajo večjo veljavo in vpliv, kakor pa mi priprosti delavci. Mislim sem si koj, če bi tudi mi pristopili k zagorski delavski družbi? Treba nam je, da se vzdramimo, ker nas stiskajo od vseh strani. Socijalni demokratje lazijo pridno krog in nastavljajo svoje limanice. Če se ne vzbudimo, potem gorje nam!

Politika po svetu.

Dunajske volitve so sedaj najzanimivejši in najvažnejši stvar v domači politiki. Določene so: III. razred 17., II. razred 23. in I. 26. tega meseca. Judje in njihovi privrženci se trudijo, kar le morejo, da bi spravili kaj svojih v mestno hišo. Podkupili so nekaj malih obitnikov, ki sedaj po shodih spuščajo svoje naučene govorčke med občinstvo; podmitili so veliko število pouličnih postopačev, da hodijo po volivnih shodih delat nemir, in da se pretepajo, če je priložnost. Celo dunajske Čehi so dobili vsaj deloma na svojo stran; preje niso imeli za Čeha na Dunaju druge besede, nego grde psovke, sedaj se jim pa sladkajo za žive in mrtve. Vkljub temu pa judovski liberalci nimajo sreče. Očitnih shodov sploh ne morejo imeti; če si le kje upajo zborovati pri odprtih vratih, jih takoj prepodé protiliberalni možje, ki hote Dunaj osvoboditi iz rok nekrščenih ali vsaj brezverskih pijavk krščanskega ljudstva. Protiliberalni shodi se ogromno obiskujejo; dr. Lueger govori navadno vsak večer v treh, često še večkrat. Ljudstvo je z njim. Če se bodo vedno držali načela krščanske pravičnosti, potem jim gotovo tudi Bog da svoj blagoslov. In morda kmalu lahko iz celega srca razveseljeni zakličemo: Dunaj je rešen!

Katoliški shodi so se vršili te dni: v Monaku, kjer je bilo do 5000 vdeležencev vseh stanov in iz cele Nemčije; v Milanu, kjer se je sešlo do 2000 laskih katoličanov in v Pribramu na Češkem s 4000 vdeleženci. Vse zabavljanje proti »katoliškemu imenu in proti »katoliški« podlagi nič ne pomaga. Naj se porogljivci grizejo v jezik od jeze, katoliški shodi so vendar povsod veličastni pojavi, kje si išče krščansko ljudstvo v sedanjih hudih dneh tolažbe in pomoči.

Na Nemškem slavé sedaj že drugi mesec spomine na vojsko s Francozi l. 1870. Ta petindvajsetletnica je po naši sodbi zelo nepotrebna, kakor je bila nepotrebna po lisjaku Bismarku vprizorjena krvava vojska med Nemci in Francozi. Francozom težko dene, če le slišijo o teh zanje nesrečnih bitkah, v katerih so izgubili dve svoji lepi pokrajini Alzacijo in Lotaringijo. Vsako tako proslavljanje vzbuja v francoskih srcih stare rane in ljudi, naj se maščujejo. Posebno glasna in krika polna je bila slovesnost dne 1. septembra v spomin bitke pri Sedanu. — Nemški socijalni demokratje se upirajo tem slavnostim in pri ti priliki so poslali francoskim socijalistom brzogaven pozdrav, v katerem obsojajo proslavo krvavih spominov. Nemški cesar se je zavaljo tega zelo ujezil

in je imenoval socialne demokrate »tolpo ljudi, ki niti ne zaslužijo nemškega imena. Če se ne ustavi nemški narod svojemu razžaljenju, potem skliče cesar sam vojsko, ki pobije te veleizdajske čete in začne boj, ki osvobodi Nemce taci življev. — Take besede so iz vladarjevih ust najmanj neprevidne. Viljem II. naj pomisli, da mora cela Evropa nositi posledice francosko-nemške vojne. Ker se hoče Francoska maščevati, mora skrbeti za vojaštvo, in Nemčija, če hoče braniti priborjene pokrajine, mora skušati, da nadkriljuje francosko vojno. To požira vsako leto milijone. Nemci so si vrh tega iskali zaveznikov. Trodržavna zveza — Nemci — Lahi — Avstrijci — je nastala; Francozi so se pa zavezali z Rusi. In kakor napreduje vojaštvo pri jedni teh držav, mora napredovati pri vsek, da se vzdrži ravnotežje. Od l. 1870, odkar se je spopalo nemško cesarstvo, nimamo v Evropi miru, marveč samo nevarno in grozovito drago premirje. Cela Evropa trpi zato, ker se Francoz in Nемец grdo gledata. Zato tudi mi Avstrijci nimamo vzroka, da bi se menili za narejene slavnosti v spomin nesrečne in za celo Evropo tako škodljive vojske z l. 1870.

Ogersko je od 1. septembra dalje popolnoma osrečeno. Vpeljali so s tem dnem zakon, ki so ga v zbornici sklenili judje in framasoni, da se namreč matice, to je knjige, v katere so dozdej duhovniki zapisovali krste, poroke in pogrebe odzamejo župnikom in izročé nalašč zato nastavljenim uradnikom. Duhovniki so opravljali svoj posel zastonj: sedaj je bilo pa treba nastaviti 4809 oseb, ki bodo dobivale na leto 3 milijone gld. To bo res lep dobiček za ogersko, že tako zadolženo državno blagajnico. Dve stvari sta še zanimivi: Judje bodo namreč še tudi odslej sami vodili svoje knjige in — v katoliških farah so se sedaj namestu župnika nastavili večinoma judovski pisaci, da bodo spisavali matice. Ljudstvo je zelo razburjeno. Po raznih krajih, zlasti na Nitri, kjer stanujejo dobri Slovaki, so se kar naravnost ustavili temu, da bi morali hodit naznanjevat judu rojstvo svojih otrok ali smrt in poroko v svojih družinah.

Na Francoskem so imeli prošli mesec katoliški advokati shod v Lijonu, kjer so se zavezali, da bodo zastopali zastonj zadeve katoliških delavcev. Slava jim! — L. 1894. je bilo na Francoskem 391 stavek; med njimi jih je bilo 45 odstotkov popolnoma izgubljenih in le 20 odstotkov se jih je končalo srečno za delavce.

Razvedrilo.

Pomočniško življenje.

(Konec.)

Razjezeni pomočnik je začel takoj spravljati svoje reči. Šivanka se ni jezil, ker ni imel ravno mnogo dela.

Z nobenim se ne poslovivši, odšel je Martin »k roži«, kjer je mislil ostati, dokler ne dobi nove službe ali ne odpotuje. Tu je povedal tudi, kako nevaren je Majce so-

cialni stranki, da je že Šivanko pridobil ter ima po mestu veliko prijateljev.

»Od zdaj ste pa vi prvi delavec v moji delavnici,« pove Šivanka Tomažu, ko je bil Martin že odšel.

Majce se je nasméjal rekoč: »Ne, gospod mojster, Janez je starejši, on naj boče.« Ali tudi Janez se je vdal, ker je videl, da ga Tomaž nadkriljuje.

»Če je taka, pa si bodiva enaka«, odloči Tomaž. »Pomočnik kakor pomočnik.«

Kmalu potem je bil Majce opisan v socialno dem. listu, kako je izpodrinil vestnega delavca. Pa, katerega poštenega človeka se ni kak socialno-demokratski listič oblatil?

Janez je še ostal pri pondeljku, ali ta je izgubljal čimdalje na svoji ceni. Mojster je prišel sicer kako uro pozneje v delavnico, toda dopoldan se je že vselej delalo, in ob nedeljah se je preje končalo. Upali so, da se ob nedeljah vsede Tomaž vsaj za trenutek k delu, a ni se zgodilo. Ko se je zgodilo dvakrat, da so morali šivati radi pogreba, začel je se-le po litanijah.

Šivankovo delavnico so ljudje iskali. Priden in pošten pomočnik je vlekel naročnike, kar je Šivanki dopadlo.

Med tem je zbral Majce krog sebe poštene mladeniče. V tem mu je pomagala družba od »grozda«. Socialisti so se togotili, radikanci »pri sodčku« so silili v Šivanko, da odslovi pomočnika, ki hoče ustanoviti neko novo družbo. Mojster pa se je nasméjal, in ko mu te niso dali miru, pustil je »sodček« ter se vrnil »k grozdu«. Za mojstrom je šel tudi Janez.

Martin je delal na vso moč, da se ne ustanovi novo katoliško društvo. Toda zaman. Majcetu ni bil kos, društvo se je ustanovilo, meščan Mrak je postal predsednik. Ko je videl Martin, da vse nič ne pomaga, dal je svojim tovarišem slovo in z njim so socialisti propadli.

Nedeljski počitek je prišel v občno veljavo. Šivanka je dajal sam dober vzgled. Pondeljek se je delalo brez ruma, slanikov in kumaric takoj od jutra.

Minulo je jedno leto in Majce je moral k naboru. Žal je bilo Šivanki, da ga zapušča vrli mladenič. Prosil ga je, naj se le k njemu vrne, ako ga ne vzamejo. In to se je tudi zgodilo. Majce ni bil potrjen.

Razveselil se ga je mojster, ko je prišel nazaj. »Nove pogodbe ne hova delala?« reče v šali.

»Menim, da ostane vse pri starem, in ako bi se morala pogodba spremeniti, ostanem pri svojem. Starisi so mi zopet priporočili nedeljski počitek in rad bi ostal mož-beseda.«

Majce je ostal v mestu kot pomočnik, potem je pa sam začel mojstrovati. Vse ga je ljubilo, dela je imel dovolj in nikoli se ni pritoževal, da mu je poštenost in stanovitnost v dobrem škodovala.

Rokodelski pomočnik in delavec, kaj praviš temu? Po kateri poti doides srečo, po slabi ali dobri? Premisli dobro!

Socijalni pogovori.

Iz Benetk. Ljubi Glasnik! Prav rad prebiram, kako se godi našim delavcem na slovenski zemlji. Vesel sem, če zvem, kako lepo ste se začeli družiti, in srce me boli, kadar slišim kaj žalostnega. Sedaj na Laškem vse govori o potresu v Ljubljani, in marsikdo vzdihne: »Revni ljudje, ki nimajo stanovanja! kaj bo z njimi?«. Pa tudi tukaj ni mnogo bolje — o, še slabše je. Če se vozi ptuj človek po železnici skozi lepo laško deželo, če vidi nepregledne ravnine, obdelane do zadnjega kotička, napojene z neštevilnimi potočki in jarki, če se ozre po neskončnem morju, turšičnih njiv, obrobljenih z vrhami in trtami, mislil bi si: To je srečna, blažena dežela. Hiše so bolj gosposko zidane, nego na Kranjskem. Vse je zidano, strehe so nizke in krite z zakrivljeno opeko, kakor tudi pri vas doma sedaj krijejo. Pa ubogo ljudstvo trpi silno revščino. Koliko zidarjev gre iz te krasne dežele vsako leto v Avstrijo! Vaše dežele so veliko manj rodovitne, nego laske, pa vendar morajo rediti še laske zidarje. Kakor slišim, bodo Lahi letos silno veliko denarja odnesli iz nesrečne Ljubljane. Ej, pa jim ne tekne.

Ubogi kmet se trudi na polju, in če da Bog dobro letino, pridela jako mnogo. Pa kaj mu koristi, če polje ni njegovo, ampak mora velik del oddati kot najemnino svojemu gospodu! Če je pa letina slaba, gorje mu! Velikanski davki, katere so prignali na tako neznosno visino neizmerni državni dolgovi, vzamejo revežu vse, kar ima. In če je gmotno izžet do zadnjega solda, pride še vojaščina in mu naloži bridki davek v krvi — : sin, ki bi mu naj pomagal pri delu, mora kot vojak pohajkovati po mestih in zoper svojo voljo pomoči, da se z grozovitimi stroški za vojsko leto na leto množi državni dolg.

Revna Italija! kdor vidi krasna mesta, katera je sezidala v prošlih vekih prednost Lahov, mora biti jezen na sedanjo upravo, katera ne goji ničesar nego revščino. Ptujec, prišedši v Benetke, strmi nad krasoto in nad bogastvom palač in cerkva. Marmor in zlato, kamor pogledaš. Milijone so vredne cerkve, milijone so stale palače, milijoni so skupljeni v umetnostnih zbirkah. In ko so ustvarjali vse to, ni bilo take revščine med nižjim ljudstvom, kakoršna je sedaj. Malokje se tako zabavlja čez »temni krščanski vek«, kakor ravno v Italiji, kjer prostozidarsko časopisje blati vse, kar je katoliškega in povzdiguje vse, kar je novodobnega, liberalnega. A malokje se godi katoličanstvu taka krivica. Na tisoč ptujcev pride vsako leto, da si ogledajo benečanske umetnine. A kar je res kaj vredno med njimi, to je iz časov, ko je vera še živela v srcih revežev in bogatinov. In kaj je storil novi, protiverski duh, kateri je oropal na Laškem papeža in že 25 let vlada z nečuveno nesramnostjo? Na marmornatih tlakih in stopnicah v tem krasnem mestu leži umazano, raztrgano ljudstvo brez dela in moli ptujcu nasproti roko, da si pribereči vsakdanji živež. Takih ljudi, kateri nimajo stalnega zaslužka, je tukaj 40.000,

to je za tretjino več, nego je v Ljubljani vseh ljudi skupaj. Kako življenje je tu, spozna se najbolj iz tega, da sta dve izmed najslavnejših palač v lasti neke ple-salke, in da je tu okoli 12.000 židov. In vendar se tako proslavlja »mlada, zedinjena Italija«. Povsodi se časti Garibaldi, brezverec Mazzini, in framasonski kralj Viktor Emanuel, kateri je pred 25 leti s silo vzel papežu Rim. Ta rop se grozovito maščuje nad ubogimi Italijani. Bog ve, kako dolgo pojde Italija še po tej rakovi poti?

Socijalno posvetovanje. V predzadnji številki Glasnika smo sprožili misel, naj bi se koncem meseca septembra sešel shod delavskih in obrtnih zastopnikov v Ljubljani, da se posvetuje in svoje želje in zahteve sestavi v poseben načrt. Že na to se je več posamnikov oglasilo in obljubilo, da se udeležé posvetovanja. V Ljubljani se je osnoval nekak pripravljalni odbor v ta namen, da bi vse potrebno uredil. Sestavil bo načrt, ki se predloži v posvetovanje, preskrbel prostore, i. t. d. Kedor želi kakega pojasnila, naj se obrne na naše uredništvo, ki drage volje posreduje med imenovanim odborom. Odbor je pa kmalu spoznal, da je premalo časa do konca septembra in je zato sklenil prirediti imenovani shod prirediti drugo nedeljo meseca oktobra (13.). Podroben razpored naznanimo kasneje. Važnost tega shoda je velikanska. Kakor je ravno razdruženje nižjih stanov in njihova razdrobljenost in nesamovestnost največ pripomogla, da so jeli razpadati, tako je tudi jedina pot k rešitvi zopetno združenje. Nižji stanovi se morajo zopet čutiti kot jedna celota in v lepi vzajemnosti morajo se poučevati o svojih pravicah in dolžnostih. Zato so pa nujno potrebni shodi, kjer se skupno razgovarjajo o svojih zadevah. Odbor vabi s tem tudi kmečke zastopnike k omenjenemu posvetovanju in prosi, naj bi se iz raznih krajev blagovoljno vsaj nekateri oglasili. Na tem ni ležeče, da bi bil shod Bog ve kako mnogoštevilen, pač pa si želimo, da bi se ga vdeležili možje, vneti za svoj stan in za požrtvovalno, splošno-koristno delovanje. Mozički, ki vedno živé v svojih zmedenih politično strankarskih mislih, seveda ne morejo umevati, da bi se dobilo še kaj pravih mož. V svoji družbi jih pač nikoli ne opazijo. Zato nas pa tacih mozičkov sodba niti toliko ne ovira, kolikor zadržuje par psičkov voz, ki drdra po cesti v svoji določeni smeri. Še na misel nam ne pride, da bi se se kregali s takimi ljudmi, ki so precej daleč — za nami. Dasiravno nismo drugega nego delavci brez vseučiliščne vzgoje in brez mastnih plač, pa se vendar s pomilovanjem smejemo takim usmiljenja vrednim budalostim, kakersne n. pr. »Slov. Narod« o nas in o našem bodočem shodu trobi po svetu. Naravnost neumen je stavek, da so najhujši nasprotniki obrtnikov šenklaški kapelani. Pamet, gospodje advokati in notarji in druga »narodna« gospoda, pamet!

Drobtine.

Socijalističen shod. V nedeljo prvega t. m. priredilo je soc. dem. politično društvo »Bodočnost« javen shod. Na dnevnem redu je bila točka: »Krščanski socijalizem ali socijalna demokracija.« K tej točki je bila kot poročevalka določena neka dunajska socijalistinja Nečer (Noetscher). Seveda je prišlo na shod tudi lepo število krščanskih delavcev, saj je bila na dnevnem redu zanimiva razprava, ki se je posebno tikala njih. Hoteli so na javnem shodu očito v govorih izraziti svoje mnenje. Kakor so prejšnjo nedeljo socijalistom prepustili besedo, tako so mislili, da jim jo tudi socijalisti prepusté, a motili so se. Vse je bilo tako dogovorjeno, da krščanski delavci ne pridejo do besede. Nemka je hotela govoriti nad 2 uri. Za njo bi v svojem govoru bil Brozovič ravno toliko časa razlagal njene laži v našem jeziku in potem bi se bil shod zaključil. Nemka je hotela pokazati, da duhovniki slepe ljudstvo; navedla je vzglede iz lutrovih knjig in lagala o sv. Tomažu akvinskem. Najbolj jasno pa je govorila o tem, kako razumevajo soc. dem. skupnost cerkve, duhovščine in vere. Rekla je doslovno: mi socijalni demokratje se ne borimo proti veri, borimo se le proti duhovščini in cerkvi. S tem je povedala pač jasno načelo socijalistov o veri sami. Med njenim govorom čuli so se razni protiklici, katere so redniki shoda zavračali med zborovalci prav surovo. Naposled čuli so se le redniki s svojim »tiho« in tega »tiho« je bilo toliko, da ni bilo mogoče govoriti. Nekateri socijalistični kolovodje so ljudi naravnost žalili s tem, da so jim z odra vpili »živine.« To je seveda popolnoma vtemeljeno v socijalno demokratični omiki. Ko se je zopet nekoliko pomirilo, nadaljevala je govornica svoj govor. Ali ker je govorila o vsem drugem, samo o programu obeh strank ne, in ker se torej ni držala dnevnega reda, opomnil jo je dr. Brejc naj govori k dnevnemu redu. Tega menda so socijalisti ravno pričakovali. Kakor bi trenil, bilo jih je polno okoli njega ter so ga hoteli postaviti na hladno. Seveda krščanski soc., ki so bili na shodu v precejšnji večini, tega niso pustili. Nastal je hrup in ob enem so začeli na govorniškem odru zbrani socijalisti vihteti palice nad glavami pod odrom stoječih ljudi. (Omenjeno bodi, da so bili na odru skoro sami »prvaki«). Prišla je policija, začelo se je suvanje in pretepanje, pri katerem so naši zlomili nekaj soc. demokratičnih palic. Nato je bilo aretovanih 6 oseb. Tudi na to, kakor tudi na pretep so morali biti socijalisti vže popred pripravljeni. Sicer bi ne bili aretovali pet naših in samo enega soc. demokrata. Čudno je bilo, da je policija aretovala ljudi kar na besede soc. demokratov. Pokazalo se je tukaj jasno, da soc. demokracija vporablja vsaka sredstva v svoje namene. To kaže tudi nesramno sumničenje, da je dr. Krek nahujskal ljudi, da bi razgnal shod, in da se je v znamenje, da se prične boj, odstranil od shoda. To je podlost, s katero se more bojevati le socijalna demokracija in njeni prijatelji, naši liberalci. Dr. Krek imel je ob 3¼ uri v stolni cerkvi krščanski nauk in je moral zaradi tega oditi. To naj si zapomni tudi »Narod« ki

se v svoji jezi do »klerikalcev« zaganja v krščanske socijaliste ter se postavlja na stran socijalnih demokratov. To dela tisti »Narod« ki vedno kriči o absolutni narodnosti. Tukaj pa se je pokazalo jasno, da mu je narodnost deveta briga. Ljubša mu je nemškutarska soc. dem., kakor pa krščanski socijalisti, ki so v svoj program vsprejeli, delovati na to, da se med delavci oživi in razraščiri tudi narodna zavest. Gospoda le tako naprej! To nam škoditi ne more. Vi pa kažete s tem, da ste na kantu. S sumničenjem in zavijanem resnice ne boste dosegli uspehov. Delavci smo vas pa spoznali in to je tudi nekaj. Ta shod je zopet pokazal, da se brez krščanskih delavcev v Ljubljani ne bo o delavskih zadevah prav nič odločevalo. Na njihovi strani stoji ogromna večina delavcev in tudi drugih poštenih ljudi.

Socijalno demokratična sloboda. Na Dunaju je te dni odgnalo bolniško in podporno društvo nekega uradnika. Ta mož, ki je vedno pridno in zvesto delal, je bil na sumu, da je pisal nekaj člankov v protisocijalistični »Volkswehr«. Društvu so tedaj na čelu socijalni demokratje in dasi je urednik lista zagotavljal, da omenjeni uradnik nima nič opraviti z listom, so ga vendar zavoljo samega suma odpodili. Sami se vedno kregajo proti državi in proti delodajavcem, da jim ne pusté slobodnega prepričanja, sami pa moža, ki jim je že več časa pridno delal, kar odpodé, ne meneč se za njegovo usodo. V Ljubljani kličejo socijalisti policijo na pomoč proti nasprotnikom, na Dunaju jih pa devljejo ob kruh. Zdaj naj pa reče se kedo, da niso socijalistične publice navadna goljufna, židovska zvijača, ki hoče preslepiti delavce, da bi jih potem ložje drli.

Socijalno demokratični železničarji se že krhajo. Mnogo izmed njih ni zadovoljnih, da se vmešavajo med nje črevljarji in krojači, ki toliko umevajo o železničarskem delovanju, kakor zajci na boben. Zato se čuje, da jih misli več odpasti od tacega društva, kateremu se stulijo nepoklicani kričači za voditelje.

Svetloba. Dragi moj, kje si bil v soboto, 31. velikega srpana in v nedeljo, 1. kimovca, ko je bila cela Ljubljana v taki veličastni svetlobi? Vprašal sem sebe v soboto, kaj je to, kaj je to, da je taka svetloba? Kar naenkrat se domislím, da je dunajska gospa prinesla luč v Ljubljano! V. Z. in sploh socijalni demokratje so že nekoliko dnij prej trobili: »Ta prinese luč v Ljubljano, ta bo še katerega razsvetlila, da ne bo v temi spal.« Škoda, da ni ta Dunajčanka ostala vsaj pol leta v Ljubljani, ona bi bila veliko dobrega storila! Naša bela Ljubljana bi po njeni svetlobi ne potrebovala več plina. Zato so socijalni demokratje tako razsvetljeni, kadar jim dunajske gospe svetlobo prinašajo! B. B.

Surovost. V Zagorskih premogokopih na Ruskem so delavci prošli teden stavkovali. Ko se je stavka končala, so kozaki odbrali 16 delavcev, o katerih se trdi, da so svoje tovariše nagovarjali k stavki, in so jih dne 16. avg. z biči pretepli. S takimi sredstvi morajo delavce le še bolj razburiti.

Prihodnja številka Glasnika izide 26. septembra.